

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.1.46>

ТАРАСЕНКО О.С.

ПІДСТАВИ ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**GROUND S FOR NOTIFYING A PERSON OF SUSPICION IN THE CRIMINAL PROCESS OF UKRAINE: CONCERNS AND SOLUTIONS**

У статті виокремлюються підстави повідомлення особі про підозру у кримінальному процесі України, розкриваються проблемні питання визначення таких підстав та запропоновані шляхи їх вирішення. Доведено, що до процедури здійснення повідомлення про підозру особі належить етап прийняття рішення щодо необхідності винесення особі повідомлення про підозру, який містить перевірку підстав здійснення такого повідомлення згідно з ч. 1 ст. 276 КПК України (затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; обрання до особи одного з запобіжних заходів; наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення), дотримання процесуальних гарантій під час проведення тих чи інших слідчих або оперативно-розшукових дій або застосування запобіжних заходів, які вчинялись до моменту здійснення такого повідомлення. На цьому етапі відбувається формування волевиявлення уповноваженої посадової особи (прокурора, слідчого або дізнавача) про необхідність здійснення повідомлення про підозру. У процесі дослідження встановлено, що випадки повідомлення про підозру, визначені у ст. 276 КПК України містять ряд підстав, за наявності яких може бути винесена підозра і тому мають розглядатись як юридичні факти або сукупність правових висновків прокурора, слідчого, дізнавача, що отримані на підставі свого внутрішнього переконання, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження. Тому зазначені суб'єкти керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення, за яких щодо певної особи складається процесуальний документ – повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, про що їй повідомляється у встановлений КПК України термін. Аргументовано внесення змін і доповнень до нормативних приписів чинного Кримінального процесуального кодексу України щодо випадків повідомлення про підозру, зокрема обґрунтовано необхідність виключення з переліку випадків повідомлення про підозру положення п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України щодо обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів, оскільки однією з підстав застосування такого заходу під час кримінального провадження є наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, що виключає можливість застосування п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України як випадку повідомлення про підозру.

Ключові слова: *підозрюваний, повідомлення про підозру, кримінальне провадження, підстава, досудове розслідування.*

The article highlights the grounds for notifying a person of suspicion in the criminal process of Ukraine, reveals the problematic issues of determining such grounds and proposed ways of solving them. It has been proven that the procedure for issuing a notice of suspicion to a person includes the stage of making a decision on the need to issue a notice of suspicion to a person, which includes checking the grounds for making

such a notice in accordance with Part 1 of Art. 276 of the Criminal Code of Ukraine (detention of a person at the place of committing a criminal offense or immediately after its commission; selection of one of the preventive measures for the person; availability of sufficient evidence to suspect the person of committing a criminal offense), compliance with procedural guarantees during the conduct of certain investigative or operational investigative actions or the application of preventive measures, which were carried out before such a notification was made. At this stage, the will of an authorized official (prosecutor, investigator or inquirer) is formed about the need to report the suspicion. In the process of research, it was established that cases of notification of suspicion, defined in Art. 276 of the Criminal Code of Ukraine contain a number of grounds, in the presence of which suspicion can be raised and therefore should be considered as legal facts or a set of legal conclusions of the prosecutor, investigator, inquirer, obtained on the basis of their internal conviction, which is based on a comprehensive, complete and impartial investigation of all circumstances criminal proceedings. Therefore, the specified subjects, guided by the law, evaluate each piece of evidence from the point of view of propriety, admissibility, credibility, and the totality of the collected evidence – from the point of view of sufficiency and interrelationship for making the appropriate procedural decision, according to which a procedural document is drawn up for a certain person – a notice of suspicion of committing a criminal offense, which is reported to her within the period established by the Criminal Procedure Code of Ukraine. The introduction of changes and additions to the normative prescriptions of the current Criminal Procedure Code of Ukraine regarding cases of notification of suspicion is argued, in particular, the need to exclude from the list of cases of notification of suspicion the provision of Clause 2, Part 1 of Art. 276 of the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the selection for a person of one of the precautionary measures provided for by the Criminal Code of Ukraine, since one of the reasons for applying such a measure during criminal proceedings is the existence of a well-founded suspicion that a person has committed a criminal offense, which excludes the possibility of applying clause 2, part 1 of Article 276 of the Criminal Procedure Code of Ukraine as a case of notification of suspicion.

Key words: *suspect, report of suspicion, criminal proceedings, basis, pre-trial investigation.*

Вступ. У статі 3 Конституції України як один з основних принципів правової демократичної соціальної держави закріплено вихідну засаду про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. На дотримання цієї засади, прийнятій у 2012 році Кримінальний процесуальний кодекс (КПК) України [2] не тільки створив умови ефективного відновлення суспільних відносин, що були порушені внаслідок вчинення кримінальних протиправних діянь, але й забезпечив гарантування прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, спрямувавши діяльність органів досудового розслідування на швидке, повне й неупереджене розслідування кримінальних правопорушень. У цьому контексті, одним із кримінальних процесуальних засобів такого забезпечення є інститут повідомлення особи про підозру, який замінив собою систему законодавчих положень щодо притягнення особи як обвинуваченого на стадії досудового розслідування [2]. Зазначений інститут займає особливе місце серед етапів структури досудового розслідування, оскільки він є початковим моментом притягнення особи до кримінальної відповідальності та відповідно - визначає подальший перебіг кримінального провадження. Разом з тим спостерігається тенденція, відповідно якої кількість кримінальних правопорушень в ході провадження за якими особи повідомлено про підозру поступово знижується – 2022 р. така кількість становила у 132,418, у 2021 р. – 172,494, у 2020 р. – 167,098, у 2019 р. – 171,691, у 2018 р. – 191,856 [3]. Наведені відомості свідчать про зниження кількості вручення особам повідомлення про підозру. Також сторона обвинувачення нерідко відступає від вимог процесуальної форми, визначеної главою 22 КПК України [2], що призводять не тільки до протизаконного та безпідставного обмеження прав учасників кримінального провадження, а й у подальшому ставить під сумнів можливість досягнення завдань кримінального провадження у цілому. Цей висновок підтверджується тим фактом, що, що упродовж останніх років спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості поданих скарг на повідомлення про підозру (як приклад, у 2021 р. в Єдиному державному реєстрі судових рішень розміщено 351 ухвалу стосовно оскарження повідомлення про підозру).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На монографічному рівні дослідженню проблемних питань, що виникають у процесі повідомлення про підозру присвячене дослідження О. В. Фараон «Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення» (2017 р.), С. Г. Кримчука «Теоретико-правові та прикладні основи здійснення повідомлення про підозру в кримінальному провадженні» (2020 р.), В. В. Лаврової «Повідомлення про підозру в контексті дотримання принципу верховенства права» (2021 р.), та О. М. Атаманова «Повідомлення про підозру особі, місцезнаходження якої не встановлено або яка перебуває за межами України» (2021 р.). Також, окремі аспекти проблем реалізації механізму повідомлення про підозру, зокрема, щодо оскарження такого повідомлення були предметом наукового пошуку І. І. Холондовича «Підстави та процесуальний порядок оскарження повідомлення про підозру (2020 р.), проблеми повідомлення про підозру щодо окремої категорії осіб були розглянуті у дисертаційній роботі Х. М. Танривердієва «Досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо народних депутатів України» (2020 р.). Однак, проблемні питання зазначеного інституту та практики його реалізації у кримінальному процесі України не втрачають своєї актуальності та становлять інтерес для наукового пошуку.

Постановка завдання. У статті поставлено завдання проаналізувати проблемні питання виокремлення підстав для повідомлення особі про підозру та визначити шляхи їх вирішення.

Основний зміст. В сучасних умовах, однією з важливих умов розбудови демократичної держави європейського зразка є створення дієвої системи кримінальної юстиції, яка здатна забезпечити безпеку громадян, захист їх прав і свобод, а також інтересів суспільства й держави від протиправних посягань. Це зумовило прийняття нового КПК України (2012), який докорінно змінив систему кримінального провадження, правовий статус ряду його учасників, процесуальну форму здійснення досудового розслідування та судочинства, внаслідок чого – в Україні почала формуватися правозастосовна практика, що відповідає європейським стандартам захисту прав людини та здійснення правосуддя.

На зміну законодавчим положенням щодо притягнення особи в якості обвинуваченого - законодавцем уведено інститут повідомлення про підозру, який відрізняється не тільки назвою процесуального документа (раніше це була постанова про притягнення як обвинуваченого), але й процесуальною формою. Але думки науковців, які здійснювали дослідження у галузі кримінального процесуального права відносно інституту підозрюваного, різняться - ряд фахівців вважають процесуальний статус підозрюваного некоректним [4], інші вважають, що статус підозрюваного порушує права людини, оскільки процедура здійснення слідчих (розшукових) дій відносно конкретної особи може негативно вплинути на репутацію людини, останні виголошують думку те, що запровадження такого статусу фактично надає безмежні повноваження слідчим для наділення будь-якої особи підозрюваною, не маючи достатніх для цього юридично обґрунтованих підстав [5].

Але, запровадження до кримінального процесуального законодавства України інституту повідомлення особі про підозру переслідувало мету отримати гарантію виконання завдань кримінального провадження, встановлених ст. 2 КПК України [2], оскільки вже з аналізу основних термінів, що містяться в ст. 3 КПК України, вбачається важливе значення цієї процедури - адже саме з цього моменту розпочинається притягнення конкретної особи до кримінальної відповідальності. Окрім цього, ефективно реалізуються ряд засад кримінального провадження - презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини (ст. 17 КПК України), забезпечення права на захист (ст. 20 КПК України), змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (ст. 22 КПК України), розумні строки (ст. 28 КПК України) тощо [6, с. 170]. Також важливим аргументом є той факт, що у випадку коли обвинуваченою особою стає лише по завершенню розслідування (за процедури старої скасованої моделі) і практично першим актом її обвинувачення стає обвинувальний акт - то така процедура є вразливою (з точки дотримання прав людини) з огляду на положення Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, який проголошує у ч. 2 ст. 9: «Кожному арештованому повідомляється при арешті причини його арешту та негайно повідомляється будь-яке пред'явлене йому обвинувачення» [7], а також Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод, у якій зазначено: «Кожен, кого зарештовано, має бути негайно поінформований зрозумілою для нього мовою про підстави його арешту і про будь-яке обвинувачення, висунуте проти нього» (ч. 2 ст. 5) [8].

З огляду на вказану проблему юридичної дефініції та того, що у відповідності до чинного законодавства поняттям «підозрюваний» не охоплюється статус особи відносно якої вже здійснюється кримінальне провадження, але вона ще не затримана і відносно неї не застосовано

запобіжний захід, у наукових працях, зокрема В. М. Тертишником, висловлювалась пропозиція ввести в законодавчий обіг замість поняття «підозрюваний» новий термін «підслідний» [9, с. 88–89]. І ця пропозиція, на нашу думку, заслуговує на увагу та потребує подальшої наукової розробки.

Науковці, правники неодноразово виокремлювали проблематику щодо набуття статусу підозрюваного, викладаючи свої думки у теоретичних наробках, але жодна з них не знайшла логічного продовження шляхом відображення у конкретних нормах права.

Формально, підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому ст. 276-279 КПК України, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок не встановлення місцезнаходження особи (проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень). Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення обов'язково здійснюється в порядку, передбаченому ст. 278 КПК України, зокрема у випадках: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів; 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення [2]. Але на практиці виникають ситуації, які не можливо «вкласти у прокрустове ложе» формулювань зазначеної норми. Наприклад, особа вчинила декілька кримінальних правопорушень і під час проведення досудового розслідування слідчим встановлено, що ця особа є суспільно небезпечною та існує достатньо ризиків, передбачених ст. 177 КПК, для того, щоб застосувати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Оскільки факт вчинення саме цією особою певних кримінальних правопорушень встановлено згодом - то відповідно особу не затримано на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення. Коли за певних обставин, особа фізично потрапляє у поле зору слідчого, то він на той момент ще не має ухвали слідчого судді на затримання цієї особи та доставляння її до суду, хоча вже володіє інформацією про причетність цієї особи до вчинення кримінального правопорушення - відповідно (враховуючи положення ст. 208 КПК), у слідчого, прокурора відсутні підстави для затримання такої особи (без ухвали слідчого судді). Оскільки, слідчий, прокурор не може (не має права) затримати цю особу, а може лише вручити їй повістку про виклик наступного дня або через декілька днів - то особа, отримавши повістку, має певний час, щоб «підготуватися до затримання» (наприклад приховати речові докази, вплинути на свідків тощо) або взагалі втекти з метою ухилення від кримінальної відповідальності.

Оскільки на разі відсутні підстави для затримання суспільно небезпечної особи, коли є достатньо ризиків та підстав вважати, що підозрюваного треба терміново ізолювати, затримати до обрання запобіжного заходу а ця процедура є доволі тривалою, і жодна з підстав, передбачених ч. 1 ст. 208 КПК не надає повноваження здійснити затримання негайно, то виникає необхідність регламентувати дії слідчого, прокурора у такій ситуації.

Виходячи з цього, вважаємо за необхідне п. 3 та п. 4 ч. 1 ст. 208 КПК України замінити та викласти в наступній редакції: *«Якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину».*

Крім цього, згідно ч. 5 ст. 208 КПК України - у разі якщо на момент затримання прізвище, ім'я, по батькові затриманої особи не відомі, у протоколі зазначається докладний опис такої особи та долучається її фотознімок. Водночас, докладний опис особи в протоколі не має жодної юридичної сили, оскільки не дає права стверджувати про повну відповідність опису певній особі і таким чином ідентифікувати її. У виключному випадку можуть враховуватись незмінні фізичні вади або татуювання, інші явно виражені особливості, але в будь-якому разі це не буде повна ідентифікація особи, а долучення фотознімку без законодавчої вказівки про обов'язкову присутність понятих під час здійснення такого фотографування не виключає можливі ризики у підміні фото чи зміні зовнішності. Відповідно до цього, ч. 5 ст. 208 КПК України ми пропонуємо викласти у такій редакції: *«5. Про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, обов'язково складається протокол... – у протоколі зазначається докладний опис такої особи та додається її фото, скріплене підписами понятих, в якості додатку до протоколу...».*

Щодо другої підстави, то особі у разі застосування цього запобіжного заходу письмово під розпис повідомляються покладені на неї обов'язки та роз'яснюється, що в разі їх невиконання до неї може бути застосований більш жорсткий запобіжний захід і може бути накладено грошове стягнення [10].

Реалізація особистої поруки передбачає менше обмеження прав і свобод підозрюваного, ніж інші запобіжні заходи, оскільки підозрюваний перебуває під виховним впливом людей, близьких йому по роботі, місцю проживання або пов'язаних з ними родинними зв'язками тощо [10]. На відміну від КПК 1960 року, в якому було передбачено не менше двох поручителів, наразі визначено, що у кримінальному провадженні може бути залучено й одного поручителя, якщо він заслуговує на особливу довіру. Під особливою довірою до особи слід розуміти те, що вона користується авторитетом у суспільстві, раніше належним чином виконувала роль поручителя тощо. Це питання має вирішуватися окремо в кожному випадку, враховуючи тяжкість вчиненого кримінального правопорушення та особу підозрюваного [10].

Запобіжний захід у вигляді домашнього арешту, визначений у чинному КПК України, є новим, раніше невідомим вітчизняному законодавству та може бути застосований тільки до тієї особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, за вчинення якого законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі. Відповідно до положень ст. 181 КПК України домашній арешт полягає у забороні підозрюваному залишати житло цілодобово або у певний період доби. Виходячи з переліку запобіжних заходів, домашній арешт слід застосовувати у тих випадках, коли застава є занадто м'яким запобіжним заходом, а тримання під вартою – занадто суворим. Такий запобіжний захід може бути застосований лише у разі, якщо за кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, передбачено покарання у вигляді позбавлення волі. Якщо ж санкція статті передбачає більш м'яке покарання, цей вид запобіжного заходу не застосовується [2].

Разом із цим, ст. 182 КПК України передбачено запобіжний захід у вигляді застави, яка полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним, покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів у дохід держави у разі невиконання цих обов'язків. Предметом застави можуть бути лише кошти. Інші матеріальні цінності – будь-яке майно або нерухомість, що належать заставнику на правах його власності, щодо яких він володіє повною мірою правом володіння, користування і самостійного розпорядження, – не можуть бути предметом застави [10]. Однією з особливостей застави, визначеною КПК України, є можливість її застосування щодо особи, до якої застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, який полягає в ізоляції підозрюваного, обвинуваченого від суспільства, ув'язненні (арешті) й утриманні його під вартою на встановлених законом підставах і умовах. Тримання під вартою є найбільш суворим запобіжним заходом і застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, пов'язаним із перешкоджанням здійсненню кримінального провадження у будь-яких формах. Фактичною підставою обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є наявність сукупності неспростованих доказів вчинення підозрюваним кримінального правопорушення [11, с. 434]. Однак, одного лише зазначення у клопотанні про застосування запобіжних заходів обставин про те, що підозрюваний не виконує покладених на нього процесуальних обов'язків, а також намагається чи намагатиметься переховуватися від органів досудового розслідування та (або) суду чи вчиняти інші дії, направлені на протидію розслідуванню, недостатньо. Зазначене має підтверджуватися відповідними матеріалами, які має право дослідити слідчий суддя при вирішенні питання про застосування запобіжного заходу [12, с. 145]. Отже, тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим ст. 177 КПК України.

Наступним і останнім випадком повідомлення особі про підозру є наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення. Закон прямо не розкриває поняття достатності доказів і питання про достатність доказів для повідомлення про підозру вирішується неоднозначно як у науці, так і на практиці. Що ж слід розуміти під «достатніми доказами», які повинні відповідно до вимог закону вказувати на вчинення кримінального правопорушення конкретною особою.

На думку Л. М. Лобойко, достатність доказів означає таку їх сукупність, що викриває певну особу у вчиненні злочину і встановлює (доказує) в її діях склад злочину [13, с. 220].

В. З. Лукашевич зазначав, що будь-які спроби дати перелік доказів, що був би «достатнім» для пред'явлення обвинувачення (у нашому випадку – повідомлення про підозру) у кримінальному провадженні приречені на невдачу. Кожне кримінальне провадження індивідуальне та має тільки йому властиві риси й особливості. Тому не можна дати в абстрактній формі ніякого

вичерпного переліку й узагальнюючого визначення «достатніх доказів» для пред'явлення обвинувачення [14, с. 19].

На думку В. І. Фаринника і ми його підтримуємо, під достатніми доказами відносно акта повідомлення особи про підозру слід розуміти достовірні відомості, зібрані, перевірені й оцінені слідчим (дознавачем) та прокурором у встановленому законом порядку та які у своїй сукупності дозволяють стороні обвинувачення інкримінувати особі вчинення конкретного кримінального правопорушення, передбаченого Кримінальним кодексом (КК) України, за відсутності підстав до закриття кримінального провадження, обставин щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності або закінчення кримінального провадження у формах, визначених ст. 292 або 293 КПК України [15]. Тобто, поняття «достатність» охоплює кількісні і якісні сторони явища. Докази, які лежать в основі рішення, повинні бути достовірними, а їх кількість має складати сукупність, яка б дозволяла прийняти правильне рішення. Саме тому, повідомлення особи про підозру має базуватися не на простій сукупності доказів, а на їх системі, під якою розуміється внутрішня узгодженість (не протиріччя) всієї кількості взаємозалежних доказів.

Оскільки питання про достатність доказів для повідомлення про підозру можна вирішити, виходячи з конкретних обставин кожного кримінального провадження – це оціночне поняття, а висновок про їх наявність суто суб'єктивний. Тобто кожен раз слідчому (прокурору) доводиться самостійно визначати, чи має він достатньо доказів. Водночас, необхідно акцентувати увагу, що об'єктивним критерієм оцінки зібраних доказів з точки зору їх достатності для складання повідомлення про підозру повинно бути не лише внутрішнє переконання слідчого та/або прокурора, але й закон. Як вже було зазначено, повідомлення про підозру є відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК України таким етапом кримінального провадження, з якого починається притягнення особи до кримінальної відповідальності [2]. Підставою ж кримінальної відповідальності, як це закріплено у ч. 1 ст. 2 КК України, є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення [16]. Таким чином, докази можуть бути визнані достатніми для підозри, якщо вони характеризують кожний з елементів складу кримінального правопорушення, що інкримінується особі й ґрунтується на оцінці доказів слідчим, прокурором та його внутрішнім переконанням.

Узагальнюючи вищевикладене, зазначимо, що до моменту повідомлення особи про підозру стороні обвинувачення необхідно встановити: чи дійсно мало місце діяння, з приводу якого провадиться досудове розслідування у кримінальному провадженні; чи вчинене воно особою, щодо якої вирішується питання повідомлення про підозру; чи містить діяння, вчинене особою, яка повідомляється про підозру, склад кримінального правопорушення, передбачений КК України; чи відсутні обставини, що виключають досудове розслідування у кримінальному провадженні; чи затримувалась особа на місці вчинення кримінального правопорушення, чи безпосередньо після його вчинення; чи обирався до особи один із передбачених КПК України запобіжний захід; чи є достатніми наявні докази для повідомлення особи про підозру. Тільки після цього слідчий, прокурор може застосувати один із випадків, передбачених ст. 276 КПК України, та повідомити особу про підозру.

Також, виникає логічна дилема (у вигляді «замкненого кола» підстав - коли одна підстава є неодмінною умовою другої і навпаки) у випадку реалізації підстав для повідомлення про підозру передбаченого п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України, оскільки для обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів цій особі вже повинно бути повідомлено про підозру і це є обов'язковою умовою для обрання (застосування) таких заходів. Тому вважаємо за необхідне виключення з переліку випадків повідомлення про підозру положення п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України щодо обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів, оскільки вищезазначене практично унеможливує застосування п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України як випадку повідомлення про підозру.

Висновок. Випадки повідомлення про підозру, визначені у ст. 276 КПК України містять підстави для такого повідомлення і тому мають розглядатись як юридичні факти або сукупність правових висновків, що отримані на підставі внутрішнього переконання слідчого, дознавача, прокурора, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження. Зазначені суб'єкти, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення, за яких щодо певної особи складається процесуальний документ – повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, про що їй повідомляється у встановлений КПК України термін.

Здійснення прокурором, або дізнавачем, слідчим (за погодженням з прокурором) повідомлення особі про підозру у разі наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення (п. 3 ч. 1 ст. 276 КПК України) є найбільш розповсюдженим випадком повідомлення особі про підозру. Під достатніми доказами відносно акта повідомлення особи про підозру слід розуміти достовірні відомості, зібрані, перевірені й оцінені слідчим (під час розслідування злочинів), або дізнавачем (під час розслідування кримінальних проступків) чи прокурором (у випадку самостійного складення повідомлення про підозру) у встановленому законом порядку, які сукупно дозволяють стороні обвинувачення інкримінувати особі вчинення конкретного кримінального правопорушення, передбаченого КК України, за відсутності підстав до закриття кримінального провадження, обставин щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності або закінчення кримінального провадження у формах, визначених ст. 292 або 293 КПК України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
4. Аленін Ю. П., Гловюк І. В. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. № 1. 2014. С. 161–169.
5. Лисюк Ю. В. Окремі аспекти набуття процесуального статусу підозрюваного у досудовому розслідуванні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. Т. 11. № 2. С. 56–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2014_11_2_9
6. Кримчук С. Г. Наукові підходи до розуміння поняття повідомлення про підозру. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 167–171.
7. Міжнародний пакт про громадянські права: міжнародний документ від 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043/print
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 04 лист. 1950. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
9. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Київ: Алерта, 2014. 440 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шурила. Київ: Юстініан, 2012. 1224 с.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / відп. ред.: С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. Харків: Одиссей, 2013. 1104 с.
12. Науково-практичний коментар: у 2 т. / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тацій, В. П. Пшонка, А. В. Портнов. Харків: Право, 2012. Т. 1. 768 с.
13. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право. Курс лекцій: навч. посіб. Київ: Істина, 2007. 456 с.
14. Лукашевич В. З. Гарантії прав обвинувачуваного в радянському карному процесі (стандія попереднього дослідження). Л., 1959, 167 с.
15. Фаринник В. І. Повідомлення про злочин. *Юридичний вісник України*. 2012. № 27. С. 256-258.
16. Кримінальний кодекс України: Закон від 5 квіт. 2001 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>